

det være en uudgaelig Følge deraf, at Tilsynet fra Statens Side maa følge med, de to Ting kunne ikke adskilles. Nu skal jeg bemærke, at med Hensyn til Fristolen og Statsstolens staar jeg ogsaa de Herrer paa den anden Side meget nær, og at jeg vilde anse det for i allerhøjeste Grad urigtigt, om der blev lagt nogen som helst Hindring i Veien for Fristolens Udsvilning. Det er ganske vist, at gennem Fristolen blive lettest faadanne store Kræfter bragte ind i den offentlige Undervisnings-Tjeneste, som have vanskeligt ved at bane sig Vej gennem alle de forskjellige Formaliteter og Betingelser, som fra Statens og Statsstolens Side stilles. Men medens jeg saaledes paa den ene Side vil erkende, at der kan findes udmærket dygtige Lærerkrafter, endog genialt begavede Lærere, der ikke opfyldte de Betingelser, som fra Statens og Statsstolens Side stilles, og som altsaa bør have den fulde Frihed til at kunne kaste sig ind i den store Opgave og forsøge deres Kræfter for at udrette det mest Mulige dertil, saa maa det paa den anden Side ikke glemmes, at, dersom i Virkeligheden Tjølshen af de andre Rald med fremragende Over i den Retning og brændende Eyst og Interesse kan give en Mand denne Tillid, saa er der ogsaa andre Sider, hvorfra Tilliden kan gives, og det er navnlig fra Umodenheden og Uvidenheden, der kan føle omtrent det samme Rald som Geniet til at løse store Opgaver, fordi den aldrig nogen sinde har haft Leilighed til at prøve sine Kræfter. Der er det Jarlige, naar man paataaler Statens Understøttelse for den fri Undervisning, at den har vanskeligt ved at gjøre denne Udskillelse mellem dem, hos hvem det indre Rald og de berettigede Fordringer paa Understøttelse og Tillid er til Stede, og dem, hvem Overvurdering af sig selv og sine egne Kræfter har kastet ind paa den Gjerning s. Ex. at stifte en Højskole og oprette en Privatskole. Et hvilket som helst Tilsyn, der fra Statens Side oprettes, vil blive betragtet med skjæve Dine, navnlig naturligvis af dem, som ikke kunne vente at bestaa deres Prøve over for et saadant Tilsyn, og dog tror jeg, det er en aldeles uafviselig Nødvendighed, at i hvilken Stikelse end Staten skulde komme den fri Undervisning til Hjælp, kan det kun ske gennem et Tilsyn, der gives Staten en Garanti for, at de Offre, der gjøres i den Retning, vilde være vel anvendte. Medens jeg vistnok har det samme Formaal som de ærede Herrer paa den modstaaende Side og ser Sagen i alt Væsentligt med de samme Dine som de, kan jeg derfor dog ikke komme bort fra, at det, vi oftest trobe, maa vi kunne naae ad den Vej, som den hittæredede Minister har foreslaet, med Forandringer eller Modifikationer i en eller anden Retning, og den hittæredede Minister har jo allerede tidligere erklæret sig beredvillig til at gaa ind paa saadanne. Jeg vil altsaa for mit Bedkommende haabe, at, desom vi virkelig, uden at

se med skjæve Dine enten til hinanden indbyrdes eller til Ministeren eller til Sagen, saaledes som den foreligger, men med god og ærlig Villie vilde se at komme til Enighed om Sagen, saa vil der ikke være nogen absolut Hindring i Veien derfor. Med Hensyn til de stærke Uttringer, der fremkom fra den ærede sidste Taler og flere af hans Meningsfæller om, at Kommunens Forhold til Skolen blev i høj Grad tilsidefat ved dette Lovforslag, skal jeg bemærke, at overfor dem, der tillægge Familielivets Indvirkning paa Opdragelsen og Undervisningen Hovedindflydelsen, altsaa overfor mine ærede Kolleger paa den modstaaende Side, overfor dem, der sætte saa overordentlig høj Pris paa Hjemmets og Forældrenes Indflydelse paa Undervisningen, forekommer det mig, at Kommunestolen stiller sig i et mere fjendeligt og trykkende Forhold til denne Indflydelse end Statsstolen. Med andre Ord, jeg mener, at jo mere Kommunen direkte gjør sin Indflydelse gjældende mellem Staten og Forældrene, desto større bliver Trykket paa Forældrene. Vi maa nemlig huske paa, at det Ensidige og det Bikaarlige langt lettere gjør sig gjældende gennem den kommunale Indflydelse paa Skolen, end det gjør sig gjældende gennem Statens Indflydelse paa Skolen, og at man derfor ikke, saa vidt jeg kan forstaa, gennem den kommunale Indflydelse kan fremme dette Hovedhensyn for de Herrer, til at give Forældrene den størst mulige Leilighed til at indvirke paa Børnenes Undervisning og Opdragelse. Dette tror jeg ikke, de Herrer ville opnaa ved at give Kommunen den størst mulige Uafhængighed af Staten. Ivertimod forudsætter jeg, at den Indflydelse, der fra Statens Side gjøres gjældende paa Kommunen og Skolevæsenet, kommer Familielivet til Gode og ikke til Skade. Man maa huske paa, at ingen Kommunalbestyrelse er Representant for det enkelte Familieliv; det er altid et Flertal, som staber Kommunernes Bestyrelse, og overfor dette Flertal staar den enkelte Familie ofte i den stærpeste Opposition. Jeg skal ikke trætte Forsamlingen længere.

Thorup: Jeg havde ikke tænkt mig at tage Ordet i denne Sag, da det jo vil erindres, at den Lov har været til første Behandling i den første Del af denne Samling; men jeg kunde jo nok tænke mig, at forhenværende og nuværende Skolelærere, der ere Medlemmer af Thinget, atter vilde optage Debatten om dette Spørgsmaal. Svad der har foranlediget mig til at tage Ordet, var de Udtalelser, vi hørte af det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Lund). Jeg kan være fuldkommen enig i de første af det ærede Medlems Udtalelser, idet han mente, at det var et meget vigtigt Forslag, der forelaa, og at det var en meget vigtig Forhandling, vi her førte. Ja, jeg kan sige over for det ærede Medlem, at jeg betragter den Sag, der her foreligger til Forhandling, som en af de vigtigste Opgaver, Folke-